VALTIOVARAINMINISTERIÖ

24.3.2020

Kunta- ja aluehallinto-osasto
Marja Isomäki

Valtiovarainministeriön kirjallinen vastine eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 102/2019 vp laiksi Kevasta annetun muuttamisesta

Kevan asema verrattuna työeläkevakuutusyhtiöön

Keva on julkisoikeudellinen jäsenyhteisöjensä hallinnoima eläkelaitos. Kevan asema poikkeaa työeläkevakuutusyhtiöstä monella tavalla ja myös siten, että Kevalla ei ole osakkaita, vakuutettuja eikä vakuutuksenottajia samassa merkityksessä kuin työeläkevakuutusyhtiössä. Kevan jäsenyhteisöt ovat vastuussa kaikista sen menoista. Näin ollen työeläkevakuutusyhtiöiden mukaisen hallintojärjestelmän kopioiminen suoraan Kevaan ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista, vaan hallintojärjestelmässä on otettava huomioon Kevan aseman erityispiirteet verrattuna työeläkevakuutusyhtiöön.

Kevan asema julkisoikeudellisena yhteisönä tarkoittaa valvonnan näkökulmasta sitä, että Kevan hallinnon valvonta ei ole täysin rinnastettavissa yksityisoikeudellisen työeläkeyhtiön valvontaan. Kevaan sovelletaan suoraan hallinnon yleislakeja kuten hallintolakia, julkisuuslakia ja kielilakia. Kevan tehtävistä säädetään lailla, eikä Kevalla voi olla muita tehtäviä. Kevan jäsenyhteisönä voi olla vain kunnat, kuntayhtymät, Keva ja Kuntien takauskeskus. Lisäksi kuntaomisteiset osakeyhtiöt, yhdistykset ja säätiöt voivat valita Kevan jäsenyhtöisyyden. Muut tahot eivät voi olla Kevan jäsenyhteisöjä.

Toimitusjohtaja

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi toimitusjohtajan asemaa suhteessa hallitukseen siten, että hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävät ja vastuut määriteltäisiin nykyistä selkeämmin suoraan laissa. Muita muutoksia toimitusjohtajan asemaan eikä kelpoisuusvaatimuksiin ei esitetä tehtäväksi, eikä muutostarpeita ole arvioitu tässä yhteydessä.

Kevan toimitusjohtaja on virkasuhteessa Kevaan. Toimitusjohtajan valinnassa tulee näin sovellettavaksi suoraan perustuslain 125 §:ssä säädetyt yleiset nimitysperusteet virkoihin, joita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Koeteltuun kansalaiskuntoon katsotaan kuuluvaksi myös hyvämaineissuuden vaatimus. Tämän vuoksi hyvämaineisuuden vaatimuksesta ei ole tarpeen säätää toistamiseen. Myös muilta osin toimitusjohtajan kelpoisuusvaatimukset ovat vastaavat kuin virkasuhteisen valtion ylimmän johdon kelpoisuusvaatimukset.

Kevaa koskevan lainsäädännön kehittäminen

Tässä hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia Kevan valvontaan, eikä muutoinkaan ole arvioitu Kevaa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita esitettyä enempää. Tässä vaiheessa Kevaa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeiden laajempi arviointi ei ole tarkoituksenmukaista, sillä parhaillaan on käynnissä valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen, pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvä, kunnallisen ja yksityisen eläkejärjestelmän yhdistämiseen tähtäävä laaja valmistelutyö. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi hallituksen esityksestä HE 278/2018 vp antamassaan mietinnössä (StVM 43/2018 vp), että eläkejärjestelmien uudistamistarpeiden arvioinnissa on syytä tarkastella Kevaa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita kokonaisuutena, mikäli eläkejärjestelmien erillisyys päätetään säilyttää. Valtiovarainministeriön pitää

mietinnössä esitettyä tarkoituksenmukaisena lähestymistapana huomioon ottaen eläkejärjestelmien yhdistämiseen tähtäävä valmistelu. Mainittu sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on kuitenkin jäänyt huomaamatta joiltakin lausunnon antaneilta tahoilta.

35 §:n täsmennysehdotus

Keva ei ole kirjanpitovelvollinen kirjanpitolain mukaan, vaan kirjanpitolakia noudatetaan soveltuvin osin. Hallituksen esitystä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että 35 §:ään lisättäisiin siitä pois jäänyt voimassa olevan lain säännös kirjanpitolain noudattamisesta *soveltuvin osin* Kevan tilinpäätöksen laadinnassa seuraavasti:

35 §

Keva laatii tilinpäätöksen kalenterivuosittain. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan *soveltuvin osin* kirjanpitolakia.

Talousvaliokunnan lausunto TaVL 5/2020 vp

Toisin kuin talousvaliokunnan lausunnossa esitetään, Kevan hallintoelimissä ei ole edustettuna voimassa olevan lain mukaan kunnallinen työmarkkinalaitos.

Toisin kuin talousvaliokunnan lausunnosta voisi päätellä, Keva on edelleen jäsenyhteisöjensä hallinnoima eläkelaitos suoraan Kevasta annetun lain 1 §:n nojalla. Kevan jäsenyhteisöjä ovat lain 3 §:n 1 momentin nojalla kunnat, kuntayhtymät, Keva ja Kuntien takauskeskus. Kevan jäsenyhteisöksi voi liittyä lain 3 §:n 2 momentin mukaan myös kuntaomisteinen yhdistys, osakeyhtiö tai säätiö.

Kevasta annetun lain 19 §:n mukaan Kevan jäsenyhteisöt ovat yhteisvastuussa Kevan menoista. Valtio, evankelis-luterilainen kirkko eikä Kansaneläkelaitos eivät kuulu tämän vastuun piiriin vaan ne maksavat vain eläkkeistään ja käyttämistään palveluista aiheutuvat kulut.

Kevan tehtävänä on hoitaa jäsenyhteisöjensä palveluksessa olevan henkilöstön eläketurvan toimeenpanon ja työkyvyttömyysriskin hallinnan lisäksi jäsenyhteisöjensä palveluksessa olevan henkilöstön eläketurvan rahoitus. Valtio, evankelis-luterilainen kirkko tai Kansaneläkelaitos eivät ole Kevan jäsenyhteisöjä.

Lisäksi Keva hoitaa valtion, evankelis-luterilaisen kirkon sekä Kanasaneläkelaitoksen puolesta henkilöstön eläketurvan toimeenpanon ja työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyvät tehtävät sekä perii valtion ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkemaksut, jotka Keva tilittää suoraan valtion eläkerahastolle ja kirkon eläkerahastolle.

Keva saa korvauksen valtiolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta ja Kansaneläkelaitokselta edellä mainittujen tehtävien hoitamisesta. Valtio, evankelis-luterilainen kirkko ja Kansaneläkelaitos myös maksavat Kevalle ennakkoon eläke-etuuksien maksamiseen tarvittavan määrän.

Kukin eläkejärjestelmä vastaa itsenäisesti eläkkeidensä rahoituksesta. Valtion eläkkeet rahoitetaan valtion talousarviosta. Valtion eläkkeiden ja muiden maksujen varautumista

varten on valtion eläkerahasto. Valtion eläkerahastolla on hallitus, joka vastaa rahastosta ja jonka tehtävän on muun muassa ohjata rahaston sijoitustoimintaa.

Kevan hallituksella on merkittävä rooli Kevan jäsenyhteisöjen eläkevarojen sijoitustoiminnan ohjaamisessa, jolla ei ole liittymää valtion, evankelis-luterilaisen kirkon eikä Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkeasioiden hoitamiseen Kevassa. Kevan valtuutettujen merkittävä tehtävä taas on Kevan jäsenyhteisöjen maksuosuuksista päättäminen.

Osuuskunnat

Kevan jäsenyhteisöksi voi liittyä voimassa olevan lain mukaan kuntaomisteinen yhdistys, osakeyhtiö tai säätiö. Viime aikoina on selvitetty erityisesti sairaanhoitopiirien toimesta mahdollisuutta järjestää palvelutuotantoa myös osuuskuntamuodossa. Henkilöstön näkökulmasta tämä merkitsisi sitä, että lisäeläketurvaan oikeutettu henkilöstö menettäisi oikeutensa lisäeläketurvaan, ellei osuuskunnilla olisi mahdollisuutta liittyä Kevan jäsenyhteisöksi. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa kuntasektorin lisäeläketurvan säilyminen riippumatta siitä, miten kunnat ja kuntayhtymät järjestävät palvelutuotantonsa. Esityksessä ehdotetaan, että osuuskunta voisi liittyä Kevan jäsenyhteisöksi takautuvasti 1.1.2020 lukien. Tämä on otettu huomioon saadun lausuntopalautteen perusteella.

Delegointisäännös

Ongelmalliseksi todettu hallituksen delegointisäännös ehdotettavan 9 §:n 5 momentiksi voidaan jättää pois.